

Всеукраїнська учнівська олімпіада з української мови і літератури

II етап

2024/2025 навчальний рік

7 клас

Українська мова

I. Склади і запиши есе «**Бар'єри спілкування**» (обсяг – до 1,5 сторінки), використай дієслова різних часових форм, познач по 1-2 дієслова різних часів хвилястою лінією. **13 балів**

II. Запиши речення, усунувши риски й дужки, за потреби встав замість крапок відповідні літери, знаки та розділові знаки. Виконай синтаксичний розбір речення (підкресли члени речення, надпиши над ними відомі тобі частини мови, дай характеристику всій конструкції). Випиши непоширене словосполучення і виконай його розбір.

(в/у) наші сер..ця разом (із/зі/з) душ..ю (у/в)плетене бажа..я ро..правляти крила й/ї/та пов..ртатис(ь/я) до рідного гніздечка (В. Чорней).

7 балів

III. Відредагуй речення і запиши їх.

1) Українською мовою треба розмовляти, бо вона сама милозвучна. 2) Я люблю дивитися кіна, переведені українською мовою, це гарно звучить. 3) За даними інтернета, в світі українською мовою говорить від сорок одного до сорок п'ятьох мільйона осіб. 4) На щастя, багато свідомих громадянів розуміють важливість державної мови.

2 бали

IV. Виконай завдання, дотримуючись чіткості і лаконічності у висловленнях.

1. Обери і підкресли в кожному переліку слів те, яке відрізняється від інших за значенням префікса або суфікса

А Смітник, рушник, пакувальник, підберезник.

Б Вилазити, вибирати, виходити, вилітати.

В Бразилець, піхотинець, японець, кубинець.

2. Утвори від власних назв прикметники за допомогою суфікса -ськ. Запиши утворені прикметники.

Париж, Прага, Кривий Ріг, Кременчук, Одеса, Сиваш, Калинівка, Єгипет, Кіпр, Гадяч, Запоріжжя, Нью-Йорк.

3. Перепиши текст, поставивши прикметники у дужках у форму найвищого ступеня порівняння.

1. У кого (довгі) вуха у світі? 2. Безперечно, у слона, але вони в нього ще й мають (велику) кількість зморщок. 3. А ось (пухнастий) з-поміж усіх тварин – манул. 4. Це представник роду котячих, у якого й хутро (густе). 5. Завдяки кольору свого хутра він до того ж (гарний) маскувальник.

3 бали

Усього 25 балів

Всеукраїнська учнівська олімпіада з української мови і літератури
II етап
2024/2025 навчальний рік
7 клас

Українська література

I. Дай стислі пояснення (1 – 2 речення).

З погляду теоретика літератури...

1. Назви **основні ознаки** одного з вивчених у 7 класі зразків народнопісенної лірики.

2 бали

З погляду дослідника художнього тексту...

2. З'ясуй **роль, виражальні можливості** важливих художніх деталей мови фольклорних творів. Поясни їх вплив на слухача (адресата) на прикладі відомих тобі зразків фольклору.

2 бали

З погляду ерудита...

3. Кількома штрихами **окресли зміст проєкту** (театрального, медіа, літературного, ігрового, інформаційного), який варто створити за змістом одного з прочитаних у 7 класі творів.

2 бали

II. З твердження «Немає людей, які не люблять читати. Є лише такі, хто ще не знайшов книжку для себе» випливає, що кожен читач/читачка може віддати перевагу одному чи кільком з прочитаних творів. Назви програмний твір 7 класу, який справив на тебе особливе враження і презентуй його своїм друзям, уклавши паспорт.

1. Назва, автор.

5. Тема, ідея.

2. Час написання.

6. Образи.

3. Жанр, літературний рід.

7. Особливості художньої мови

4. Присвята (якщо є).

тощо.

7 балів

III. Зважаючи на власний досвід читача-семикласника/читачки-семикласниці, напиши **міркування про читання твору, яке за рівнем заспокоєння найближче до прослуховування музики** (обсяг – до 1,5 сторінки). Обов'язково зазнач назву твору і його автора. Опиши свої емоції, які спровокувало читання твору. Наведи переконливі аргументи.

12 балів

Усього 25 балів

Всеукраїнська учнівська олімпіада з української мови і літератури
II етап
2024/2025 навчальний рік
8 клас

Українська мова

I. Опиши своє ставлення до запропонованого висловлення, склади і запиши есе *«Мова має два потужні крила, які дають їй повнокровне життя: океан слів і граматику (Іван Вихованець)»* (обсяг – до 2-х сторінок), використавши власне українську за походженням лексику, познач кілька таких слів хвилястою лінією.

13 балів

II. Запиши речення, усунувши дужки й риси, за потреби встав замість крапок відповідні літери, знаки, розстав пропущені розділові знаки. Зроби синтаксичний розбір речення (підкресли члени речення, надпиши над ними частини мови, дай характеристику всій конструкції). Випиши поширене словосполучення і виконай його розбір.

Радуга і киян і гостей столиці своєю аурою загадковос..ті (а/А)ндріївський (У/у)звіз.

7 балів

III. Відредагуй речення і запиши їх.

1) Я фотографував свого друга. 2) Ми рішили провести цікавий захід. 3) Неочікувано у двері стукнули. 4) Надвечір ми нарешті приїздили до бабусі.

2 бали

IV. Виконай завдання, дотримуючись чіткості й лаконічності у висловленнях.

1. Утвори і запиши можливі форми дійсного, умовного та наказового способів від запропонованих дієслів.

Зізнатися, захищати, переконати.

2. Назви вивчені частини мови і запиши власні асоціативні слова до цих назв з огляду на функцію їх у мовленні.

3. Зброшуровану в одне ціле й оправлену певну кількість друкованих або рукописних аркушів називають **книжкою**. **Книга** – це велика за обсягом або особливо важлива за змістом книжка. Склади з жирним виділеними словами декілька речень, різних за метою висловлення та емоційним забарвленням. Запиши їх.

3 бали

Усього 25 балів

Всеукраїнська учнівська олімпіада з української мови і літератури

II етап

2024/2025 навчальний рік

8 клас

Українська література

I. Дай стислі пояснення (1 – 2 речення).

З погляду теоретика літератури...

1. *Прокоментуй висловлення українського літературознавця, митрополита Івана Огієнка: «Думи мають велику літературну вартість; перейняті сумом, повні журбою, думи наші роблять велике враження навіть на чужинців».*

Народні ліро-епічні твори про важливі історичні події та конкретних історичних осіб – це ...

2 бали

З погляду дослідника художнього тексту...

2. Доведи, що пісня «Віють вітри, віють буйні...» Марусі Чурай є *піснею про кохання*.

2 бали

З погляду ерудита...

3. Корисним для восьмикласників був би блог або група у соцмережі за інтересами про українську літературу, яку вивчили цього навчального року. Дотримуючись правил етики та авторських прав (вказувати імена, прізвища авторів, назви творів, інформаційні ресурси тощо), *назви цікаві й потрібні для себе теми дописів, відгуків, пояснень* у бажаному блозі чи групі у соцмережі тощо.

2 бали

II. Заповни паспорт твору.

У одному з віршів Тарас Шевченко згадує про козацькі часи, коли дорослі чоловіки зі зброєю в руках захищали рідний край від зовнішніх ворогів. Визначивши ідею твору і уклавши його паспорт, вислови свою позицію щодо актуальності змісту цієї поезії сьогодні.

1. Назва твору, автор.
2. Час, обставини написання.
3. Літературний рід і жанр, присвята (якщо є).
4. Тема, мотиви твору, ідея.
5. Образи.
6. Строфа (особливості будови). Римо-ритмічні особливості мови твору.
7. Різноманіття художніх засобів у творі.

7 балів

III. Напиши на основі змісту вивчених творів роздум «*Гармонія вчинків із загальнолюдськими цінностями*» (обсяг – до 2-х сторінок).

12 балів

Усього 25 балів

Всеукраїнська учнівська олімпіада з української мови і літератури

II етап

2024/2025 навчальний рік

9 клас

Українська мова

I. Ознайомся зі змістом пропонованого тексту і вислови у публіцистичному стилі свою позицію до порушеної проблеми у формі есе (обсяг – до 2-х сторінок), використавши різні ускладнені прості речення. Познач два – три такі речення хвилястою лінією.

Одним із шляхів розвитку мови є збагачення її у процесі взаємодії з іншими мовами. Йдеться про запозичення іншомовної лексики. Немає жодної високорозвиненої мови, яка б не мала у своєму словнику запозичень. Однак надуживання запозиченнями — шкідливе, оскільки воно розмиває кордони унікальності мови, наближає, уподібнює її до інших мов. Тому багато країн світу дбає про очищення своїх мов від надміру запозичень.

В українській мові зайві чужомовні слова, які намагаються витіснити ті, що в ній уже є. Наприклад, *генерація* (покоління), *легітимний* (законний), *електорат* (виборці), *фонтан* (водограй), *маркет* (крамниця), *елегантний* (вишуканий) та ін.

13 балів

II. Запиши речення, уставивши потрібні букви чи знаки, розкривши дужки, знявши риси, розстав пропущені розділові знаки. Зроби повний синтаксичний розбір речення (підкресли члени речення, надпиши над ними частини мови, дай характеристику всій конструкції).

Я сонілка (у/в) устах мого народу (і/ї/та) тільки йому я завдячую створен..ими мною піс..нями (П. Загребельний).

7 балів

III. Відредагуй словосполучення (прочитай і подумай, якими доречно замінити помилково вживані активні дієприкметники) і запиши їх.

Миуючий засіб, биткий посуд, запам'ятовуючий пристрій, заспокоюючі таблетки, зволожуючий крем, знеболуючі ліки, бажаючи узяти участь, вирішуючий момент, діючий правопис, наступаючі свята, головнокомандуючий, відпочиваючі, проживаючий, бувший власник.

2 бали

IV. Виконай завдання, дотримуючись чіткості та лаконічності у висловленнях.

1. Створи власну ілюстрацію/схему/таблицю/карту пам'яті до теми «Дієслово як частина мови».

2. За яких обставин виникає потреба скористатися тлумачним словником? Яка версія (паперова чи електронна) є найбільш зручною? Створи і запиши словникові статті до запропонованих слів: *чекліст, гуглити, драйвово, геймерський*.

3. Перепиши речення, на місці крапок уписуючи самостійно дібрані члени речення, і постав необхідні розділові знаки.

1) *Прискорений ритм сьогодення вимагає від тебе ... і ... і ... .* 2) *Українці ..., який протягом багатьох віків боровся за свою незалежність.*

3) *Суть людини визначають три якості ... .. .* 4) *І тиха осінь мрійна яснолиста несла в серця надію і тривогу.*

3 бали

Усього 25 балів

Всеукраїнська учнівська олімпіада з української мови і літератури

II етап

2024/2025 навчальний рік

9 клас

Українська література

I. Дай стислі пояснення (1 – 2 речення).

1. З погляду теоретика літератури...

Побудуй *схему/таблицю/флеш-карту* на тему «Література Київської Русі»

2 бали

3 погляду дослідника художнього тексту...

2. Поясни, *завдяки яким художнім засобам* родинно-побутові пісні відзначаються ліризмом, емоційністю, схвильованістю.

2 бали

3 погляду ерудита...

3. Ураховуючи емоційний вплив міжмістецьких зав'язків, назви *варіанти втілення плачу Ярославни у інших видах мистецтва*. Яких? Завдяки яким творчим рішенням?

2 бали

II. Уявно узявши участь у анонімному соціопитуванні, *заповни поля анкети «Актуальність для мене ліричної спадщини Григорія Сковороди (на прикладі вивчених творів)»*.

1. Назва твору, автор.
2. Літературний рід і жанр.
3. Тема, мотиви твору, ідея.
4. Образи, зображені в творі.
5. Особливості строфічної будови
6. Римо-ритмічні особливості мови твору.
7. Різноманіття художніх засобів у творі.

7 балів

III. Напиши на основі змісту вивчених творів роздум (обсяг – до 2-х сторінок) *«Бути щасливим – це значить пізнати, знайти самого себе»*

12 балів

Усього 25 балів

Всеукраїнська учнівська олімпіада з української мови і літератури

II етап

2024/2025 навчальний рік

10 клас

Українська мова

I. Ознайомся зі змістом пропонованого тексту і вислови у публіцистичному стилі свою позицію до порушеної проблеми у формі есе (обсяг – до 2-х сторінок). Для доведення власної думки сформулюй аргументи (не менше двох), наведи приклади з життя та з української літератури. У тексті використай складні синтаксичні конструкції. Познач дві – три такі конструкції хвилястою лінією.

Ви звертали увагу, що по всій Україні в назвах магазинів, ресторанів, різних «заведенцій» панує провінціалізм?

«Це передусім неповага до свого, – каже літературознавець і письменник Володимир Панченко. – Наприклад, у Кропивницькому: куди оком не кинь – скрізь Манхеттен, Мерелін, Султан... Може бізнесмени мало обізнані зі своєю культурою, їм у дитинстві не читали казок про Івасиків-Телесиків і Котигорошків? Чи це просто спрацьовує комплекс неповноцінності? Смішно й жалюгідно. Адже кожен, хто приїде в Голландію, хоче там побачити щось голландське, в Туреччину – турецьке. А в Україні що? Манхеттен?».

Учений переконаний, що, маючи надзвичайно цікаву історію й культуру, варто використовувати елементи їх і для бізнесу. Уявіть собі: проїжджаєте ви, скажімо, трасою Київ-Харків, – і на сотому кілометрі постає ресторан «Intermezzo», адже поруч – село Кононівка, де Михайло Коцюбинський гостював у маєтку Євгена Чикаленка, і саме там йому явилось «Intermezzo». Інтер'єр мав би бути відповідний, живий: із Коцюбинським, степом, маєтком, вівчарками на старих світлинах. У нас, на жаль, історія мало «експлуатується» в бізнесі. А за кордоном така практика існує. Якщо стоїть десь якийсь меморіальний камінчик, довкола нього можуть і споруду звести (За В. Радзівською).

13 балів

II. Запиши речення, уставивши (за потреби) замість крапок відповідні літери, знаки, розкривши дужки, знявши риси та розставивши пропущені розділові знаки. Побудуй структурну схему синтаксичної одиниці. Виконай повний синтаксичний розбір (підкресли члени речення, надпиши над кожним словом частину мови, дай загальну характеристику всій конструкції й компонентам як умовно простим реченням).

Культура мовле..я сукупніс..ть рис що оптимально (в/у)впливають на адресата з урахуванням стил..вої доречності конкретної ситуації поставл..них мети й/та завдань.

7 балів

III. Відредагуй речення і запиши їх.

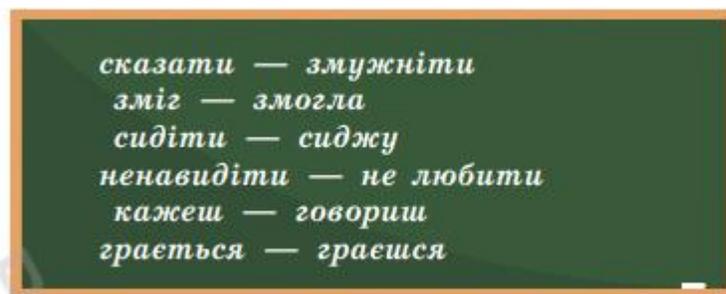
- 1. Молоде покоління вже не хоче прислухатись до будь-яких слів, бо для них є цінністю щось конкретне, матеріальне.*
- 2. Настав день, котрого чекали всі.*
- 3. Шукаючи свій шлях, не забувайте, що він до тебе не прийде сам.*
- 4. Простуда часто супроводжується почуттям головного болю.*

IV. Виконай завдання, дотримуючись чіткості та лаконічності у висловленнях.

1. Добери твірні слова до запропонованих дієслів, запиши їх парами. Виділи в усіх записаних словах частини слова.

Розпрощатися, порахувати, викати, зміцнювати, охкати, заземлити, потроїти, почути, походжати, пришвидшити, наїстися, мовити.

2. Прочитай, запиши на дошці і перелічи теми, до вивчення яких записані парами слова потрібні.

3. Доповни речення так, щоб вони були з дієприслівниковими зворотами.
Втомившись, ми пішли відпочивати. Батьки, зрадівши, швидко погодилися. Читаючи, розумнішаєш. Критикуючи, тричі подумай. Танцюючи, забуваю про все.

4. Склади з кожним словом по два речення так, щоб пропоновані прислівники треба було писати разом і окремо з часткою не.
Не/сумно, не/довго.

8 балів

Усього 30 балів

Всеукраїнська учнівська олімпіада з української мови і літератури

II етап

2024/2025 навчальний рік

10 клас

Українська література

I. Дай стислі пояснення (1 – 2 речення).

З погляду теоретика літератури...

1. Серед літературознавців побутує *дві думки щодо персонажів* «Кайдашевої сім'ї» Івана Нечуя-Левицького: одні стверджують, що характери в повісті сатиричні, а інші вважають, що вони психологічно вмотивовані, розвиваються. Вислови свій погляд на цю проблему.

2 бали

З погляду дослідника художнього тексту...

2. Пригадай згадки про волів у тексті «Хіба ревуть воли, як ясла повні?» братів Рудченків. Яку роль відіграє згадка про цих тварин у розкритті теми твору?

2 бали

З погляду ерудита...

3. Наскільки виправданою і актуальною сьогодні є спроба екранізації твору «Мартин Боруля» Івана Карпенка-Карого? Сучасним митцям яких видів мистецтва і чому варто звернути увагу на образ головного героя? А можливо, цей образ треба залишити в історії?

2 бали

II. Заповни паспорт твору, про якого дослідник літератури В. Черкаський сказав так: «...Уся творчість Панаса Мирного, насамперед два завершені романи, знаменує повний відхід української прози від етнографізму та побутописання, зосередження уваги на злободенних соціальних проблемах».

1. Назва твору, автор.
2. Час і обставини написання.
3. Літературний рід і жанр.
4. Тема, ідея твору.
5. Проблематика.
6. Система образів.
7. Різноманіття художніх засобів у творі.

7 балів

III. Напиши на основі змісту вивчених творів роздум (обсяг – до 2-х сторінок) «*Важливість життєвого вибору для становлення людини*».

12 балів

Усього 25 балів

Всеукраїнська учнівська олімпіада з української мови і літератури

II етап

2024/2025 навчальний рік

11 клас

Українська мова

I. Прочитай мікротекст і вислови власний погляд на порушену проблему (обсяг – до 2-х сторінок), використавши різні види складнопідрядних речень (3 – 4). Познач ці речення хвилястою лінією. Для доведення власної думки сформулюй аргументи (не менше двох), наведи приклади з української літератури, сформулюй висновок.

Національна свідомість і національна солідарність нерозривно пов'язані. По суті, це два вияви почуття, яке називають патріотизмом, повагою, любов'ю до свого народу. Тільки свідомість — це думка, а солідарність — дія. У зрілих народів національна свідомість і солідарність нерозривні.

Коли народи завдяки розвиненій національній свідомості й солідарності домагаються розв'язання найскладніших економічних, екологічних чи політичних питань, у них зміцнюється повага до власної мови, тому що мова всіх їх об'єднує в один народ (За О. Ткаченком).

13 балів

II. Запиши речення, уставивши (за потреби) замість крапок відповідні літери, знаки, знявши риски, розставивши пропущені розділові знаки. Побудуй схему синтаксичної одиниці. Виконай повний синтаксичний розбір (підкресли члени речення, надпиши над кожним словом частину мови, дай загальну характеристику всій конструкції й компонентам як умовно простим реченням).

Най/більше і най/доро..че добро кожного народу це його мова та жива схованка люд..кого духу його багата скарбниця у/в яку народ складає і своє давнє життя і свої сподіванки розум дос..від почува..я.

7 балів

III. Відредагуй і запиши речення.

Якщо твоєю вадою являється незнання мовних норм, ти дасиш собі раду, користуючись яким завгодно мовним словником. Готуючись зі словником до уроків, ти відповісиш на любе запитання вчителя. Твоя відповідь майже співпадатиме з правилом з підручника. Особливо стануть у нагоді тлумачний та правописний словники. Словник, він завжди має бути на твоєму робочому столі.

2 бали

IV. Виконай завдання, дотримуючись чіткості та лаконічності у висловленнях.

1. Утвори від поданих прислівників, якщо можливо, просту та складену форми вищого й найвищого ступенів порівняння.

Пізньо, впевнено, наполегливо, сумно, яскраво, мало, гарно, щиро, старанно, прискіпливо.

2. Чим схожі і чим відрізняються підкреслені слова у парах речень? Як називаються такі слова? Чому інколи пишемо їх по-різному?

Ціни поза конкуренцією. Це була поза впевненої людини. Довкола виднілися високі гори. Крос бігали довкола школи. Наш край багатий чорноземами. Край міста з'явилися новобудови. Маринка поспішала на зустріч із подругою. Вирушаємо назустріч новим враженням. Він поводитьсь дуже незалежно. Підемо гуляти незалежно від обставин. Зустрінемося близько п'ятої години. Я живу близько.

3. Спиши словосполучення, знявши риску.

Не/мов/би/то зна..мо, пиш..мо смс/повідомлення аби/ кому, без/перестанку роб..ш, чим/дуже намага..мося, прийшли хтозна/на/віщо, не/стямлюся з радості, дивит..ся с/під/лоба, робити не/зважаючи/на втому, не/втомний сусід, побач..мося завтра в/день, займа..ся що/неділі.

4. Прочитай речення і поясни, чи відрізняються за змістом записані у стовпцях речення, аргументувавши свою думку. На місці яких сполучників треба ставити двокрапку?

*Знаю, що гранат корисний.
З'їм один, бо він містить вітаміни.*

*Знаю: гранат корисний.
З'їм один: він містить вітаміни.*

8 балів

Усього 30 балів

Всеукраїнська учнівська олімпіада з української мови і літератури
II етап
2024/2025 навчальний рік
11 клас

Українська література

I. Дай стислі пояснення (1 – 2 речення).

З погляду теоретика літератури...

1. Інколи літературознавці для позначення літературного процесу періоду 1920 – 1930-х років (*розстріляного відродження*) використовують поняття *червоний ренесанс*. Обґрунтуй свою позицію щодо влучності цього терміну.

2 бали

З погляду дослідника художнього тексту...

2. Яку роль відіграють біблійні образи у вірші «Пам'яті тридцяти» Павла Тичини?

2 бали

З погляду ерудита...

3. Юрій Ковалів вважає, що Максим Рильський у вірші «У теплі дні збирання урожаю» переніс античних героїв у типові українські краєвиди, але означені вишуканою еллінською красою. Вислови, аргументуючи, свою позицію щодо такої думки.

2 бали

II. Презентуючи майбутнім поколінням урбаністичний роман, у якому в рамках внутрішнього монологу головного героя йдеться про щастя як *«недугу душевної короткозорості»*, яке *«можливе тільки в умовах неповного обчислення обставин і неповного знання про речі»*, уклади паспорт твору:

1. Назва твору, автор.
2. Час і обставини написання.
3. Літературний рід і жанр.
4. Тема, ідея твору.
5. Проблематика.
6. Система образів.
7. Різноманіття художніх засобів у творі.

7 балів

III. Напиши на основі змісту вивчених творів роздум (обсяг – до 2-х сторінок) *«Відстоювання гуманістичних цінностей у період літературного авангарду»*.

12 балів

Усього 25 балів